

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ ŞUBESİ

İLETİŞİM BECERİLERİ VELİ SUNUMU

İstanbul,2021

İLETİŞİM NEDİR?

- Genel anlamda iletişim, bireyler arasında bilgi alıp vermek amacıyla gerçekleştirilen sürece denilmektedir.
- Bir başka ifadeyle; duygu, düşünce ya da bilgilerin bireyler, gruplar ve toplumlar arasında akla gelebilecek her türlü yolla (söz, yazı, görüntü, hareketler vb.) karşılıklı olarak aktarılmasıdır.

- İletişim aynı zamanda; iki taraf arasındaki mesaj alışverişidir. Alışveriş iki yönlüdür.
- Her konuşma iletişim değildir. Örneğin; kişiler önerilerini emir şeklinde söyleyip onların bu durum karşısındaki tepki ve davranışlarıyla ilgilenmezlerse burada bir iletişim olamaz.
- Gerçek bir iletişimin içinde, konuşulana anlama ve düşünüleni söyleme vardır.

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İLETİŞİMİN AMACI: ANLAŞILMAKTIR.

" Sen ne kadar bilersen bil, senin bildiğin başkasının anladığı kadardır"

Mevlana

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İLETİŞİM SÜRECİNİN TEMEL ÖĞELERİ

- İletişimi başlatan, mesajı düzenleyen ve alıcıya ileten kişi ya da kişilerdir.
- Kaynak durumundaki kişi;
 - Açık, anlaşılır bir dil kullanmalı,
 - İmada bulunmamalı,
 - Suçlama,
 - Yargılama,
 - Genellemeden uzak durmalıdır.

MESAJ

- Kaynak tarafından alıcıya gönderilen içeriktir. Karşıdaki kişi ya da kişilere söylenmek istenen şeydir.

- Mesajı alan ve onu kendi zihnindeki içeriğe göre çözümleyip algılayan kişidir.
- Alıcının kaynakla ilgili değerlendirmesi, mesajı nasıl algıladığını da etkiler.
- Alıcı ; duyguları ve önyargılarıyla mesajdaki boşlukları doldurur.

KANAL

- İletişim sürecinde mesajı kaynaktan alıcıya taşıyan araç-gereç, yöntem ve tekniklerdir.
- Bunları şöyle sıralayabiliriz:
 - Görsel kanal
 - İşitsel kanal
 - Dokunsal kanal,
 - Koklama ve tat alma.

GERİBİLDİRİM

- İletişimin ters yönde işleyen kısmı olup, alıcının mesaja tepkisini içerir.
- Bu kez roller değişir; alıcı, kaynak olur ve aynı aşamalar burada da yaşanır.

İLETİŞİM SADECE KONUŞMAK DEĞİLDİR.

Aynı zamanda;

- Neyi,
- Ne zaman,
- Nerede,
- Nasıl, söyleyeceğini bilmek,
- Olayları basite indirgeyerek sunabilmek,
- Akıcı bir dille ve karşıdaki kişiyle göz kontağı kurarak konuşabilmek,
- Dikkati yoğunlaştırabilmek ve karşıdaki kişinin verilen mesajı anlayıp anlamadığını gözlemlemektir.

İLETİŞİM BİR BÜTÜNDÜR

- İletişim, kelimeler, ses tonu ve beden dilinden oluşan bir bütündür.
- Kelimeler “ne” söylediğimizle; ses tonu ve beden dili “nasıl” söylediğimizle ilgilidir.
- İletişimi yapılandırmada, kelimeler aynı kalmak koşuluyla,
 - ✓ kelimeler %10,
 - ✓ ses %30 ve
 - ✓ beden dili de %60 oranında rol oynar.
- İletilerin veriliş şeklinin %90 önem taşıdığı göz önüne alınırsa karşımızdakinin bizi doğru anlaması için ses tonumuzun ve beden dilimizin ne kadar etkili ve önemli olduğunu görürüz.

İLETİŞİMİN TEMEL KOŞULLARI

- İletişim iki insanın birbirini fark etmesi ile başlar.
- Söylenilen/söylenilmeyen, yapılan/yapılmayan her şeyin iletişimde bir anlamı vardır.
- Aynı zamanda tavır ve davranışlar, jestler, mimikler gibi bir çok faktör iletişimi etkiler.
- Bu nedenle iletişimi oluşturan bazı temel koşullar vardır ve bunlara dikkat edilmesi ile etkili bir iletişim kurulabilir.

ETKİLİ İLETİŞİM İÇİN

- İletişim kurulan kişiyi olduğu gibi kabul etmek,
- Etkin dinlemek,
- Empati kurmak,
- Beden dilini doğru kullanmak,
- Doğal ve samimi (içten) olmak gerekir.

AİLE İÇİ İLETİŞİM

- Aile içerisinde bir arada yaşamamanın getirdiği tüm sözlü ve sözsüz diyaloglar aile içi iletişimi oluşturur.
- Sağlıklı aile içi iletişim; bireyin kişilik gelişiminde, kişisel, sosyal ve mesleki yaşamında başarı elde etmesini sağlar.

AİLE İÇİ İLETİŞİM

- Unutmamalım ki anne babalar çocuklarından bekledikleri davranış modeline uygun bir davranış içinde olmalıdır.
- Yani; aile, iletişim becerilerini kullanamıyorsa çocukta iletişim becerilerini kullanamaz.
- İletişim becerilerini kullanamayan kişilerin sosyal çevreleri ile çatışmalar yaşamaları kaçınılmazdır.
- Dolayısıyla anne-babasını örnek alan çocuk da hem ailede hem de sosyal çevrede sürekli çatışma içine girer.

AİLE İÇİ İLETİŞİM

- Anne babasının kendisini dinlediğini gören çocuk önce, kendisine değer ve önem verildiğini, kabul edildiğini, buna bağlı olarak da sevildiğini düşünür. Aynı zamanda çocuk duygularını ifade etme olanağı bulduğundan “anlaşıldım” duygusunu yaşar ve rahatlar.
- Bu durum, hem benlik saygısının artmasını, hem de kendisini dinleyen kişiyle sağlıklı bir yakınlık kurmasını sağlar. Bu sağlıklı mesaj akışı çocuğun ailesiyle bağına güçlendirir ve iletişimin devamını sağlar.
- UNUTMAYALIM; Çocukla iletişim kurmada tek reçete vardır: Onu, gerçekten, yürekten, can kulağıyla dinlemek, onu anlamaya çalışmak ve ona dinlendiğini hissettirmek.

ETKİLİ AİLE İÇİ İLETİŞİM İÇİN

- Çocukla sağlıklı iletişim kurabilmek için çocuğunuzu olduğu gibi kabul edin.
- Kendinizi çocuğun yerine koyarak durumu değerlendirin. Çocuğunuzun duygularını anlamaya, çevreye ve olaylara onun gözleriyle bakmaya çalışın.
- Çocuğunuzun sizden ayrı duyup düşüneceğini, farklı bir yapı ve bünyeye sahip olabileceğini kabul edin.
- Çocuğunuzun gelişim süreci içinde yaşının icabı bazı davranış ve duygularda bulunabileceğini kabul edin. Çocuk yetişkin değildir. Yetişkin gibi düşünemez, davranamaz ama zamanı gelince öğrenir.

İLETİŞİM ENGELLERİ

- Emir vermek - Yönetmek
- Tehdit etmek - Gözdağı Vermek
- Yargılamak - Eleştirmek- Suçlamak
- İsim takmak - Alay etmek
- Karşılaştırmak – Kıyaslamak
- Vaaz Vermek – Ahlak Dersi Vermek
- Öğüt vermek – Çözüm ve Öneri Getirmek
- Nutuk Çekmek – Mantıklı Düşünceler Önermek
- Övmek – İltifat Etmek – Pohpohlamak
- Yorumlamak – Analiz Etmek – Tanı Koymak
- Konuyu Dağıtmak – Oyalamak – Şakacı Davranmak
- Soru Sormak – Sınamak- Çapraz Sorgulamak

EMİR VERMEK-YÖNETMEK

“Benim oğlum okulu bırakamaz, buna izin veremem.”

“Başkalarının yaptıkları umurumda değil, sen en geç 7’de geleceksin.”

- ❖ Korku ya da aktif direnç yaratabilir,
- ❖ Söylenenin tersini “denemeye” sevk edebilir,
- ❖ İsyankar davranışa ya da misillemeye yol açabilir,
- ❖ Çocuğa kendini önemsiz hissettirebilir.

TEHDİT ETMEK- GÖZDAĞI VERMEK

“Eğer o telefonu hemen bırakmazsan, bir hafta eline alamayacaksın.”
“Geçen sefer bu şekilde davrandığında olanları hatırlıyorsun değil mi?”

- ❖ Korku, boyun eğme yaratabilir;
- ❖ Söz konusu sonuçların gerçekten meydana gelip gelmeyeceğini “denemeye” yol açar;
- ❖ Gücenme, kızgınlık, isyankarlığa neden olabilir.

YARGILAMAK- ELEŞTİRMEK- SUÇLAMAK

“Her zamanki gibi yine hatalısın”

“Bu notlar normal, zaten tembelin tekisin”

- ❖ Yetersiz, aptallık, yanlış değerlendirme anlamı taşır;
- ❖ Çocuğun olumsuz bir yargıya hedef olma ya da azarlanma korkusuyla iletişimi kesmesine yol açar;
- ❖ Genellikle çocuk yargı ve eleştirileri gerçek olarak algılar (Ben kötüyüm!) yada karşılık verir. (Siz de daha mükemmel değilsiniz!).
- ❖ Benlik saygısını azaltır.

İSİM TAKMAK - ALAY ETMEK

- “Korkak! Sen de!” ,
 - “Kocaman oldun hala bebek gibi ağlıyorsun.”
-
- ❖ Çocuğun kendini değersiz hissetmesine, sevilmediği kanısına varmasına yol açabilir;
 - ❖ Çocuğun öz-imgesi üzerinde olumsuz etkiler yaratır;
 - ❖ Genellikle karşılık vermeye iter.

VAAZ VERMEK - AHLAK DERSİ VERMEK

“ Sen yine de efendiliğini bozmamalıydın.”

“Ne olursa olsun, büyüklerine saygıda kusur etmemelisin”

- ❖ Zorunluluk ya da suçluluk duyguları yaratır;
- ❖ Çocuğun durumunu daha şiddetle savunmasına yol açabilir; (Kim demiş?)
- ❖ Çocuğun sorumluluk duygusuna güvenilmediği izlenimini verir.
- ❖ Onun değerlerinin önemli olmadığını hissettirir.

ÖĞÜT VERMEK – ÇÖZÜM ve ÖNERİ GETİRMEK

“Ben olsam asla bu şekilde davranmazdım”

“ Onunla kavga etmek istemiyorsan ondan uzak dur, başkalarıyla arkadaşlık et. ”

- ✓ **Öğüt Vermek – Çözüm ve Öneri Getirmek;** çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.
- ❖ Çocuğun kendi sorunlarını çözmekten aciz olduğunu düşündüğümüzü ima edebilir.
- ❖ Çocuğun sorunu bütünüyle düşünüp, değişik seçenekler getirip seçenekleri denemesine engel olabilir.
- ❖ Bağımlılık ya da direnme yaratabilir.

NUTUK ÇEKMEK – MANTIKLI DÜŞÜNCELER ÖNERMEK

“Bak evladım, sen dünyada neler olduğunu anlamak için çok küçüksün.”

“Ben senin yaşındayken evin tüm işlerini ben yapardım.”

✓ **Mantıklı Düşünceler Önermek;** çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.

- ❖ Savunucu tutumları ve karşı koymayı kışkırtabilir.
- ❖ Çoğunlukla çocuğun iletişimi kesmesine ve artık dinlememesine yol açabilir.
- ❖ Çocuğun kendini beceriksiz ve yetersiz hissetmesine neden olabilir.
- ❖ Bıkkınlık, nefret uyandırabilir.

ÖVMEK – İLTİFAT ETMEK– POHPOHLAMAK

“Bence sınıfın en akıllısı sensin.”

“Senin kadar becerikli bir kişi daha görmedim.”

✓ **Övmek – İltifat Etmek– Pohpohlamak;** çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.

- ❖ Kendinden beklenenlerin çok yüksek olduğunu düşündürebilir.
- ❖ İstenilen davranışı yaptırabilmek için söylenen, içtenlikten yoksun bir manevra gibi algılanabilir.
- ❖ Övgü yokluğu eleştiri olarak algılanabilir.
- ❖ Öven kişiye inancı azaltabilir.

YORUMLAMAK – ANALİZ ETMEK – TANI KOYMAK

“Bence sen bunu sırf ilgi çekmek için yapıyorsun.”

“Tekrar yapmadığın için yeni işlenen konuları anlamıyorsun bence, bundan dolayı derslerden kopup bütün gün telefona bakmak istiyorsun.”

- ✓ **Yorumlamak – Analiz Etmek – Tanı Koymak;** çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken **Yorumlamak ve Analiz Etmek** iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.
- ❖ Tehdit edici, tedirgin edici olabilir ve başarısızlık duygusu uyandırabilir.
- ❖ Çocuk kendini korumasız, kısıtılmış hissedebilir ve kendisine inanılmadığı kanısına varabilir.
- ❖ Yanlış anlaşılma korkusuyla iletişimi kesebilir.
- ❖ Yapılan yorum doğruysa çocuk gerçeğin ortaya çıkmasından korkabilir.

KONUYU DAĞITMAK – OYALAMAK – ŞAKACI DAVRANMAK

“Boş ver şimdi bunları, gel seninle güzel bir film izleyelim.”

“Amaann! Keşke dünyayı sen yönetsen.”

- ✓ **Konuyu Dağıtmak – Oyalamak – Şakacı Davranmak;** çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.
- ❖ Yaşamın güçlükleriyle savaşmak yerine, onlardan kaçınmak gerektiği mesajını ima edebilir.
- ❖ Çocuğa sorunlarının önemsiz, saçma ve geçersiz olduğu mesajını verebilir.
- ❖ Çocuk bir güçle karşılaştığında açık davranmaktan çekinebilir.
- ❖ Kendisi ile ilgilenilmediğini, kendisine saygı duyulmadığını düşündürebilir.

SORU SORMAK – SINAMAK- ÇAPRAZ SORGULAMAK

“Bu fikirleri senin aklına kim sokuyor? Okula gitmeyip ne yapacaksın?”

“Ne kadar çalıştın? Sadece bir saat mi? Onca vakit odada ne yapıyordun peki?”

- ✓ **Soru Sormak;** çocuğun bir sorun yaşadığı durumlarda iletişim engeline dönüşür; herhangi bir sorun yokken iletişim engeli olmadığı gibi uygun ve yardımcı olabilir.
- ❖ Yarı doğru cevaplamaya, kaçamak yapmaya, yalan söylemeye yol açabilir.
- ❖ Korku ya da kaygı yaratabilir.
- ❖ Konuşma özgürlüğünü kısıtlayabilir.
- ❖ Kendini köşe sıkıştırılmış hissetmesine sebep olabilir.

ÖNERİLER

- Çocuğunuza zaman ayırın. Çocuğunuzla geçmiş zaman asla boşa geçmiş zaman değildir. Çocuğu sevmek, onunla ortak faaliyetleri paylaşmak, ona zaman ayırmak, onunla birlikte olmaktır. Çocuğu sevmek sözle sevgiyi ifade etmenin ötesinde, eylemle bu duyguyu ona yaşatmaktır.
- Çocuğunuzla birlikte olduğunuz zaman tüm dikkatinizi ona yoğunlaştırın. Bu nedenle de, başka bir işle meşgulken değil, kendinizi rahat hissettiğinizde çocuğunuzla ilgilenerek, anne ya da baba olmanın keyfini çıkarın.

ÖNERİLER

- Aşağılamak, suçlamak, çocuk adına karar vermek yerine, çocuğu dinleyin.
- Göz kontağı kurarak, gülümseyerek kabul belirtisini beden diliyle pekiştirin. Böylelikle çocuk “kişiliğine saygı duyulduğunu” düşünerek iletişimini sürdürür.
- Anne ve babasının kendisini dinlediğini gören çocuk duygularını ifade etme olanağı bulur. Aldığı tepkilerle “anlaşıldım” duygusunu yaşar. Böylelikle rahatlar.

ÖNERİLER

- Çocuğunuza karşı davranışlarınızda tutarlı olun. Kendi içinizde çelişkili davranışlarda bulunmanız ya da anne ve babanın birbiriyle çelişen biçimde davranması, çocuğu “doğruyu bulma” konusunda zorlar.
- Çocuğunuzu başka çocuklarla kıyaslamayın. Çocuk, anne babası tarafından önemsenmek, değerli bir insan olarak kabul edilmek ihtiyacındadır. Onun diğer çocuklarla kıyaslanması, kendini değerli bir insan olarak görmesini engeller. Çocuğun kendine özgü, bağımsız bir birey olarak kabul edilmesi, ruh sağlığının temelini oluşturur.

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

UNUTMAYALIM

İLETİŞİM BİR BECERİDİR VE ETKİLİ İLETİŞİM ÖĞRENİLEBİLİR!

- AÇEV (2004) Anne Destek Eğitimi El Kitabı.
- Baymur, F. (1994). Genel psikoloji. İnkılap Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2002). İletişim Donanımları. Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2016). Geliştiren Anne-Baba. Remzi Kitabevi.
- Dökmen, Ü. (1994). İletişim çatışmaları ve empati. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. ve Korkmaz, A., (1990). İletişim ve Toplum, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Gordon, Thomas (1996). E.A.E. Etkili Ana-baba Eğitimi: Aile İletişim Dili. Sistem Yayıncılık.
- Gordon, Thomas (1996). E.A.E. Etkili Ana-baba Eğitiminde Uygulamalar. Sistem Yayıncılık.
- Maxwell, J. C., Dornan, J., & Dizman, D. (2007). Etkili insan olmak. Sistem Yayıncılık.
- Yavuzer, Haluk (1996). Çocuk Eğitimi El Kitabı. Remzi Kitabevi: İstanbul.
- Yüksel Şahin, F. (2010). İletişim becerilerine genel bir bakış. Kişilerarası İlişkiler ve Etkili İletişim, Editör: Alim Kaya, Ankara: Pegem Akademi, 36-63.

İSTANBUL
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

